

Stadslab Leiden vergroot betrokkenheid tussen burgers en stad

In een oud handwerkklokaal zijn een stuk of dertig mensen met elkaar in gesprek en schrijven ideeën op. Er lijkt geen duidelijk verband – allerlei leeftijden, kledingstijlen en een veelheid aan onderwerpen. Ze praten over een duurzame stad, over het Singelpark, over mobiliteit, communicatie, zorg en contact tussen burgers. Dit zijn allemaal betrokken Leidenaren die via Stadslab hun steentje bijdragen aan een betere leefomgeving.

■ **Arian van Rijssen & Matthijs Steeneveld**

Stadslab Leiden is een burgerinitiatief. Het is mede gebaseerd op het Amerikaanse idee van *giving back*, iets terugdoen voor de maatschappij. Daarbij speelt het bijdragen aan een betere leefomgeving een belangrijke rol. De organisatie bestaat uit allemaal vrijwilligers – 1100 op dit moment – die zelf bepalen waar ze aan willen werken. Soms zijn er enkele tientallen Stadslaboranten actief, dan weer honderden. Alles draait om intrinsieke motivatie – wat is voor jou een waardevol doel om tijd in te stoppen? Dat gaat over je eigen leefomgeving en de buurt, zoals lege brugwachtershuisjes, een leeglopende winkelstraat en een prettige omgeving creëren rondom een klein winkelcentrum. Sommigen doen bij Stadslab meer van wat ze in hun werk al doen – Matthijs begeleidt bijvoorbeeld groepen. Andere mensen doen juist iets heel anders – de chirurg die aan groen werkt of de hovenier die kinderen iets leert over burgerschap. Aan de hand van enkele geslaagde projecten beschrijven we de manier

van werken en het effect van betrokken burgers en Stadslab. Daarbij geven we onze indruk van werkzame bestanddelen.

Stadstijgers

In het project Stadstijgers leidt Stadslab al een aantal jaren 5wwo'ers op tot actieve burgers. Ze krijgen te maken met stedelijke vraagstukken waar de gemeente en lokale bedrijven mee zitten. En ze geven verhelderende nieuwe antwoorden. Ze worden meegenomen in de volwassen wereld en ze worden serieus genomen. De scholieren wijden zich aan vraagstukken over energie, leegstand en jongerenprojecten. Een week lang gaan ze in teams aan de slag, ingedeeld op basis van karaktereigenschappen waarbij ze direct leren samenwerken in de praktijk. In workshops krijgen ze 21ste-eeuwse vaardigheden aangeleerd, zoals kritisch denken, presenteren, communicatie en sociale omgangsvormen. Aan het eind van de week presenteren ze hun plannen. De groepen leerlingen staan in direct contact met de opdrachtgevers, die

Betrokken burgerschap gaat er niet om dat iedereen altijd wat te zeggen moet hebben, maar dat iedereen die wat te zeggen heeft dat ook mag doen

rekenen op nuttige antwoorden, en worden begeleid door Stadslaboranten.

Het Stadstijgersproject heeft enorm veel opgeleverd. Allereerst kijken deze jongeren met veel meer betrokkenheid en een gevoel van eigenaarschap naar de stad. In de eindpresentaties laten ze zien wat hun ideeën zijn om de stad een beetje mooier te maken. Een lokale bank pikte direct het idee op om alle platte daken van scholen om te toveren tot groene daken met stadstuinen of zonne-energie. Een stichting is met de ideeën van de Stadstijgers aan de slag gegaan om een nieuwe invulling te vinden voor de overbodig geworden brugwachtershuisjes. En de jeugdlintjes – de jonge variant van de lintjesregen – worden met hulp en ideeën van de kinderen ontwikkeld tot iets stoers, wat je als kind echt wilt verdienen. De leerlingen zelf hebben ondertussen actief burgerschap geleerd – door het te doen!

Changemakers

De burgemeester van Leiden, Henri Lenferink, en de rector van de universiteit Leiden, Carel Stolker, bleken dezelfde behoefte te hebben. De universiteit en haar studenten bleken weinig verbinding te voelen met de stad en de bewoners. Omgekeerd was voor veel Leidenaren niet merkbaar wat nou de meerwaarde voor de stad

was van een universiteit en de bijbehorende kennis. Hieruit ontstond het project Changemakers – een Honours Class waarin studenten lokale vraagstukken aanpakken met gedegen onderzoek, contact met de buurt en nieuwe invalshoeken. De studenten ervaren zo democratie in de praktijk: hoe betrek je bewoners bij besluitvorming? En de bewoners merken wat de studenten hen te bieden hebben.

De groepen studenten hebben allerlei projecten opgepakt en de resultaten waren indrukwekkend. Ze hebben onderzoek gedaan naar hoe burgers betrokken kunnen worden bij regionale ruimtelijke ordening en naar de mogelijkheden van groene daken voor wijkbewoners. Daardoor zijn deze thema's bij zowel de bewoners als de studenten zelf veel bekender geraakt en heeft de gemeente meer actieve inspraak. Het onderzoek was de eerste stap van participatie. Bij een wijkvereniging hebben ze de lokale bewoners bij het project betrokken met levendige vergaderingen over plannen voor de wijk. Ze hebben adviezen opgesteld voor het betrekken van expats bij de stad en voor het betrekken van burgers en studenten bij culturele stads- of juist studentenfestiviteiten. De studenten, de begeleidende stadslaboranten en de wijkbewoners zijn met elkaar in contact gekomen om samen plannen te maken voor het mooier maken van hun wijk.

Wat levert het op en waarom werkt het?

Stadslab Leiden is in onze ogen een geweldig platform waar ruimte is voor iedereen die Leiden een stukje mooier wil maken. Iedereen is intrinsiek gemotiveerd – deelnemers voelen zich betrokken bij het hogere doel van een mooie buurt en stad. Sommige stadslaboranten zijn jarenlang alleen maar passief aan het volgen wat er gebeurt, totdat ineens een project van start gaat waar ze zich toe geroepen voelen. Er ontstaan win-winsituaties voor alle partijen: burgers, de gemeente, onderwijsinstellingen en bedrijfsleven. Bij de projecten is iedereen gelijk en mag iedereen zijn bijdrage leveren.

Het mooie effect is juist dat alles gezamenlijk besproken en besloten wordt. Dat betekent niet altijd dat de resultaten op papier indrukwekkend hoeven zijn, maar ieder die dat wil kan zich laten horen. Betrokken burgerschap gaat er niet om dat iedereen altijd wat te zeggen moet hebben, maar dat iedereen die wat te zeggen heeft dat ook mag doen.

Wij merken dat de sfeer in de stad is verbeterd. Er is een sfeer van gezamenlijkheid, er is een beter klimaat ontstaan voor mooie projecten, voor kleine ondernemers en voor cultuur. De gemeente en de bewoners zijn in gesprek en werken samen voor een mooiere stad. En ook als een project niet lukt, vieren we dat we het hebben onderzocht. In het Leidse Stadslab zien we de praktijk van betrokkenheid – alle mensen maken samen de stad tot wat die is. ■

Arian van Rijssen is sinds juni 2014 voorzitter van Stadslab Leiden. Hij heeft als vrijwilliger genoemde onderwijsprojecten mede geïnitieerd en begeleid. Zijn vak is programma-ontwikkelaar en trainer op het gebied van systeemontwikkeling en organisatiegedrag.

Matthijs Steeneveld is trainer en een betrokken inwoner van de regio Leiden. Met behulp van 'appreciative inquiry' betreft hij professionals bij verandertrajecten. Bij Stadslab Leiden heeft Matthijs verschillende groepen studenten begeleid die werkten aan de verbinding tussen bewoners, studenten en de stad.

TPP
TIJDSCHRIFT
POSITIEVE
PSYCHOLOGIE

Neem nu een
abonnement en ontvang
GRATIS Dirty Desk Day

www.tijdschriftpositievepsychologie.nl